

MALI TABOR

1. OPĆI I ADMINISTRATIVNI PODACI

Županija	Krapinsko - zagorska
Grad/općina	Općina Hum na Sutli
Naselje	Prišlin
Katastarski podaci	k.č. 28, 25, 27/2, 27/1, 24, 23, 17, 18, 26, 19/2, 30/1, 30/2, 30/4, 31/5, 31/8, 52, k.o. Prišlin
Naziv	Dvorac Mali Tabor
Nadležnost	Konzervatorski odjel u Krapini
Glavna datacija	17. stoljeće
Naručitelj	Obitelj Ratkaj
Vlasništvo	Privatno
Pravni status	Z-2706
Namjena	Bez namjene

Povijesni katastar imanja iz 1861., zona zaštite na podlozi *Google Earth*

2. SMJEŠTAJ, ORGANIZACIJA I SASTAVNICE CJELINE

Dvorac se nalazi na južnom rubu naselja Prišlin, na povišenom platou, neposredno uz cestu koja vodi prema Humu Košničkom. Na imanju nikada nije postojao perivoj, no umjesto njega na zapadnoj strani bio je uređen veliki vrt ortogonalne organizacije. Od gospodarskih građevina, koje nisu bile grupirane unutar uže zone, danas niti jedna nije očuvana.

2.1. DVORAC

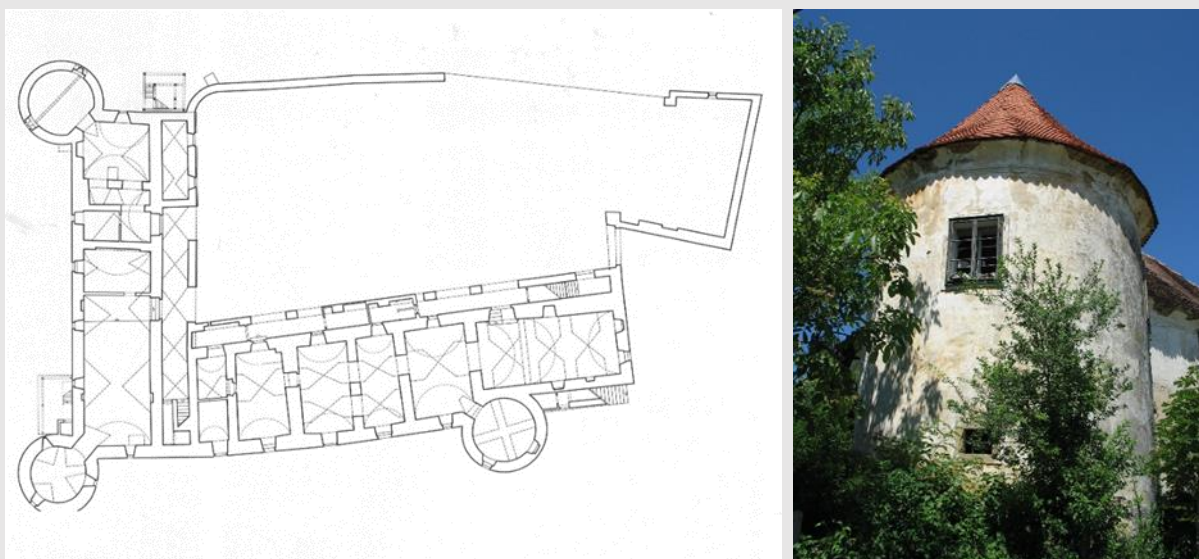
Dvokrilna jednokatna građevina tlocrtno L forme zaključena je visokim dvostrešnim krovom. Tri cilindrične ugaone kule visinom zidova podudaraju se s visinom perimetralnih zidova dvaju krila, no njihova stožasta krovništa niža su od glavnog dvostrešnog krovišta.

Prostorna organizacija temelji se na tradicionalnoj koncepciji s nizovima prostorija duž vanjskih perimetralnih zidova, dok se s unutarnje strane s orijentacijom na dvorište protežu hodnici iz kojih se

pristupa prostorijama. Vertikalna komunikacija omogućena je dvokrilnim drvenim stubištem koje je smješteno na istočnom rubu južnoga krila.

Prostorije prizemlja svođene su bačvastim svodovima sa širokim susvodnicama, a arkadni hodnici križnim svodovima. Katne prostorije južnoga krila zaključene su drvenim rezbarenim grednicima iz 17. stoljeća, dok one u istočnom krilu zaključuju ravni stropovi. Hodnik južnoga krila svođen je križno bačvastim svodom, a hodnik istočnoga ravnim stropom.

Vanjska pročelja dvorca artikulirana su neujednačenim ritmom pravokutnih prozora, plohe su zaglađene žbukom, a jedini element arhitektonske plastike je potkrovni holkel. Na jednak način oblikovana su i pročelja kula koja su holkelnim vijencem povezana s pročeljima dvaju krila te čine integralni dio cjeline. Dvorišna pročelja su u prizemnoj zoni rastvorena neujednačenim ritmom polukružnih lukova na stupcima, relativno nepravilnih oblika, dok je katna zona ritmizirana pravokutnim prozorima bez arhitektonske plastike. Zaključni vijenac pročelja južnoga krila višestruko je profiliran i plastički naglašen, a pročelje istočnoga krila zaključeno je holkelom. Na pročelju južnoga krila uočavaju se izvorni toskanski stupovi koji su pripadali najstarijem sloju dvorca kada su dvorišna pročelja bila arkadno rastvorena i u katnoj zoni.

U anfiladno povezanim katnim prostorijama južnoga krila očuvani su izvorni daščani podovi i drveni rezbareni grednici iz 17. stoljeća, barokna vratna stolarija s pripadajućom bravarijom, kaljeve peći iz 19. stoljeća. U hodniku s orijentacijom na dvorište očuvane su keramične podne pločice s kraja 19. stoljeća.

Dvostrešno krovništvo dvaju krila parcijalno je obnovljano početkom 21. stoljeća. Obnovljeno je i stožasto krovništvo jugoistočne kule.

2.2. GOSPODARSKE ZGRADE

Prema katastarskom prikazu iz 19. stoljeća, na imanju je bilo nekoliko gospodarskih zgrada sjeveroistočno od dvorca, odnosno s istočne strane ceste koja vodi prema centru naselja Prišlin, koje do danas nisu očuvane.

2.3. PERIVOJ

Prema katastarskoj karti iz 1861. godine zapadno od dvorca bio je uređen veliki vrt ortogonalne koncepcije, dok su ostale površine bile prekrivene pašnjacima i livadama. Krajem 19. st. zasađene su različite vrste stabala, bez parkovnog koncepta.

3. STANJE

Vanjski i pregradni zidovi te međukatne konstrukcije južnoga krila u relativno su očuvanom stanju. Dijelovi međukatne konstrukcije poda i stropa u istočnom krilu su urušeni uslijed prodora vlage na mjestima oštećenja pokrova. Od tri kule jednoj je obnovljeno krovništvo, druga je u potpunosti bez krova, dok je treća još uvijek pokrivena crijepom i ima kompletnu drvenu krovnu konstrukciju. Dvostrešna su

krovišta samo parcijalno popravljana pa stoga danas na mnogim mjestima prodire vlaga. Drveni grednici prostorija južnoga krila u relativno su dobrom stanju, samo neki od njih imaju progibe. Vanjska stolarija je u vrlo lošem stanju, izvan funkcije. Vratna stolarija južnoga krila je velikim dijelom očuvana i moguće je obnavljati jednako kao i daščane podove. Očuvana su i drvena vrata portala prizemne prostorije iz 1823. godine.

4. VALORIZACIJA

Mali Tabor, dvokrilni dvorac s tri ugaone cilindrične kule, građen je sukcesivno tijekom 17. stoljeća kao kaštel s unutarnjim pačetvorinastim dvorištem i četiri kule, o čijem postojanju svjedoči katastarska karta iz 1861. godine. Pripada grupi dvoraca koji su podignuti kao nizinske utvrde primarno obrambenog karaktera, a kasnije su s promjenom povijesnih okolnosti prilagođeni udobnijem stanovanju. Osim najstarijeg sloja koji je očuvan ponajprije u osnovnom konceptu cjeline s kulama, a onda dijelom i prostornom ustroju kao i međukatnim konstrukcijama, uočavaju se nešto mlađi slojevi koji potječu moguće iz 18. te sigurno prve polovice 19. stoljeća, kada dvorac mijenja vlasnika i preuređuje se pri čemu poprima današnju formu. U tim se obnovama zatvaraju arkadno rastvoreni hodnici kata, dograđuje sjeverni dio istočnog krila, formira se ulazna cjelina na sjevernoj strani dvorca i preuređuju se interijeri. U južnom krilu, bez obzira na ukupno loše tehničko stanje, djelomice je očuvana oprema interijera, kako iz vremena izgradnje dvorca tako i iz kasnijih faza. Ovdje se kao i na cijelom sklopu uočava slojevitost kao važna komponenta i vrijednost ove građevine.

Smješten na povišenom platou, svojim skladnim volumenom diskretno dominira širim prostorom stvarajući karakteristične vizure što mu priskrbuje visoku ambijentalnu vrijednost. Za razliku od većine dvorskih imanja, Mali Tabor nije imao perivoj već samo veliki vrt, dok su preostale površine prekrivali pašnjaci s pokojom gospodarskom zgradom. Gradila ga je obitelj Ratkaj koja je podigla nekoliko vrlo značajnih dvoraca u Hrvatskom zagorju (Veliki Tabor, Miljana, Horvatska) koji predstavljaju vrijedno svjedočanstvo o rezidencijalnoj izgradnji stambenog i obrambenog karaktera kao i načinu i kulturi življenja hrvatskoga plemstva na ovim prostorima.

5. MJERE ZAŠTITE I PREPORUKE ZA OBNOVU I PRENAMJENU DVORCA I PRIPADAJUĆIH DIJELOVA KOMPLEKSA

Dvorac, k.č.br. 28, 25, 21/2 k.o. Prišlin – stupanj zaštite: D2, D5

Obzirom na očuvanost izvorne cjeline s kulama iz 17. stoljeća, koja je tijekom vremena prilagođena stanovanju zadržavši pritom prvotna arhitektonska obilježja, kod obnove će se primjenjivati konzervatorske metode (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju

volumena, artikulacije i oblikovanja pročelja, prostornog ustroja, međukatnih konstrukcija, opreme interijera. U interijeru su moguće određene intervencije s ciljem prilagodbe novoj namjeni.

Moguća je izgradnja aneksa usklađenih dimenzija i suvremenog oblikovanja kojim će se podržati povijesni koncept zatvorene cjeline s četverokutnim dvorištem. Potrebna su prethodna arheološka istraživanja obzirom da je riječ o prostoru nekadašnjeg zapadnog krila dvorca.

Okolni prostor – stupanj zaštite: P3

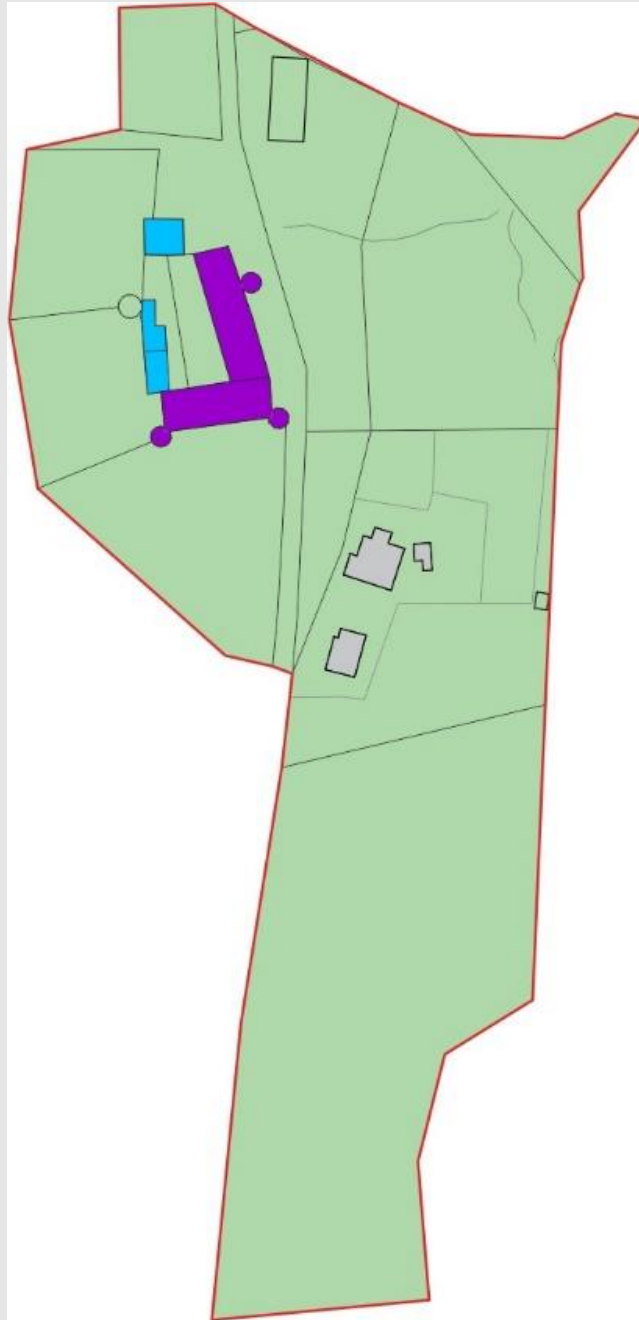
Potrebno je očuvanje zelene zone uokolo dvorca s mogućim novim načinom oblikovanja i novim sadržajima koji su usklađeni s karakterom prostora.

Arheologija – stupanj zaštite: A

Potrebno je provesti arheološko istraživanje na mjestu nekadašnje sjeverozapadne kule i zapadnog nedostajućeg krila. Nadležni konzervatorski odjel donosi smjernice.

Recentna izgradnja – stupanj zaštite: R1

Za zatečenu izgradnju (stambene i gospodarske zgrade) valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

DVORAC

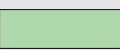
D3

Primjena konzervatorskih metoda (sanacija, konzervacija, restauracija, restitucija, rekonstrukcija) u očuvanju volumena te artikulacije i oblikovanja pročelja. Unutarnji prostor je moguće prilagoditi potrebama nove namjene.

D5

Nova izgradnja suvremenog oblikovanja koja će se oblicima i dimenzijama prilagoditi karakteru kompleksa.

PERIVOJ

P3

Očuvanje zelene zone ili parterno uređenje bez nove izgradnje, sve usklađeno s karakterom prostora (prema konzervatorskim smjernicama nadležnog konzervatorskog odjela).

RECENTNA IZGRADNJA

R1

Valorizaciju i smjernice donosi nadležni konzervatorski odjel.

6. BIBLIOGRAFIJA I DOKUMENTACIJA

Obad Šćitaroci, Mladen; Dvorci i perivoji Hrvatskog zagorja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Umjetnička topografija Hrvatske: Krapinsko-zagorska županija, Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, 2008.

Foto dokumentacija: Fototeka Ministarstva kulture, Fototeka Konzervatorskog odjela u Krapini i Zagrebu